

slovenske opere, gospodična Marija Glivarec in gospod Karel Král. Oba sta za našo opero izborni pridobitvi. Obdarjena oba z zvočnim glasovnim materijalom, sta glasbeno odlična pevca-umetnika, znamenita tako v vokaliziranju kakor v fraziranju.

Dr. Vladimir Foerster.

Slovensko gledišče

Letošnja nova sezona se je otvorila dne 27. septembra. Dramatično društvo je najelo več novih moči. Solisti in solistinke pri operi so vsi novi; pri drami pa se je osebje le deloma izpremenilo.

Iz finančnih vzrokov je bila nastala glede opere akutna kriza. Mislilo se je, da bomo imeli letos samo dramo, vendar se je kritično vprašanje rešilo našemu edinemu gledišču v prid tako, da se je ohranila tudi opera. To je za nas tem večje važnosti, ker letos v Zagrebu nimajo opere in celo v Levovu se je morala opustiti . . .

A. Drama se je začela z otvoritveno predstavo. Igrali so 27. septembra Morréjevo ljudsko igro »Gospod župnik Jakob«. Druge dramatične predstave so bile: Dne 30. septembra »Madame sans gêne«, 11. in 19. oktobra »Pepelka«, 14. »Učitelj Lanovec«, 25. oktobra Björnsonov »Bankerot« in 28. oktobra »Rudeči talar« (La robe rouge).

B. Operne predstave: 4. in 7. oktobra »Večni mornar«, 21. in 23. »Prodana nevesta«.

Onjegin.

Upodablajoča umetnost

II. slovenska umetniška razstava v Ljubljani. Namen umetniških razstav je, deloma predočiti narodu razvoj in napredek umetniškega stvarjenja, deloma umotvore spraviti v denar. In vsak narod mora biti ponosen na razstave, iz katerih vidi, kako se njegovi sinovi in hčere z razumom, pridnostjo in genijalnostjo vzpenjajo do vzvišenega naslova: umetnik.

V Ljubljani se je otvorila letos tekom dveh let že druga slovenska umetniška razstava.

Po mojem mnenju je to prepogosto. Premalo umetnikov imamo in ti, ki so, »delajo« večinoma za vsakdanji kruh, ker jih niti država, niti dežela pri njih študijah gmotno ne podpirata. Umetnik biti brez kruha, je pa težko. Nimamo torej svobodno ustvarjajočih močij.

Razstavljenih je bilo v »Narod. domu« mnogo slik, da, preveč. Vzrok temu je pač jury, ki je sestavljena razun enega člana iz razstavljalcev samih. To se mora navsak način obsojati! V bodoče bi se morali v razsodišče voliti razumniki, ki niso z razstavo v nikaki osebni zvezi!

So umetniki, ki so razstavili mnogo, mnogo slik menda zato, ker mislijo, da morajo toliko razstaviti, češ, ime si pridobimo z veličino, ne s kako-

vostjo. In to je popolnoma napačno mnenje. S takimi nazori pride umetnik iz okvira umetnega slikarstva in bati se je, da ne zabrede do navadne fabrikacije slik. Torej: non multa, sed multum!

In tako si moramo, žalibog, danes res pripoznati, da je nastal malone vseskozi v naši domači slikarski umetnosti nevaren odmor. Vsaj meni in večini obiskovalcev obojih umetniških razstav je prva mnogo bolj prijala nego sedanja. In ko smo v letošnji razstavi vse slike pregledali z očesom in dušo, — pogrešali smo nehotе Vesela, ki nam je po svojih umotvorih še v dobrem spominu.

Vobče bodi rečeno, da se zdi gledalcu razstava podobna slikarsko-umetniški šolski razstavi. Preveč enakih motivov! Drevesa, hiše, vasi, to se ponavlja vedno in vedno. Človek se oddahne, ko zagleda Groharjev »Ribiški čoln«, Jamovega »Mornarja«, Jakopičevo delo »Pri šivanju«, Strnenov »Portret« i. t. d. Premalo lastnega genijalnega stvarjenja, preveč enakomernih kopij po naravi v pretiranem učinku razsvetljave. Moderna smer v slikarstvu meni jako ugaja. In gotovo je večji umetnik oni slikar, ki s par drznimi potezami napravi sliki karakteristično lice, nego oni, ki liže in liže s čopičem po platnu in venomer popravlja. Toda slike pri tem ne smejo postati predrzne, in mnogim umotvorom bi bilo v prid, ko bi bili bolj natančno izvršeni, ko bi se tuintam z barvo hranilo in ko bi umetnik ne spravljaval v nje najnenavadnejše luči in situacije.

Naše kupujoče ljudstvo, hvala Bogu, izredno napreduje, kar se tiče presojevanja slikarskih umotvorov. Zato si brez suflerja ustvarja sodbo. Na to opozarjam že danes naše umetnike, ker je to pri kupovanju in prodaji slik faktor, s katerim morajo umetniki računati. To je razvideti iz pomembnega dejstva, da je do danes od vseh razstavljenih slik neprimerno malo prodanih, celo izmed onih, ki se res smejo dobre imenovati.

O razstavljalcih samih hočem le kratko omeniti.

Grohar ima po angleški maniri slamnato rumene slike, ki so deloma brez življenja, kakor vse v tem žanru. Ob njegovem julijskem solncu nas skoro zebe. Sicer ima pa izborna perspektivo in se mu je »Štari devinski grad« prav posrečil, posebno morje je dobro; enako pri »Ribiškem čolnu«. Dobro je tudi »Ob Gradaščici«.

Pri Jakopiču se konča z dovršenjem skice njegova slikarska umetnost; vsaj tak vtisk napravijo njegova dela na nas, kajti v razstavi ima edinole skice, nekatere celo jako površne. Izreden umetnik pa je v barvah, kar se posebno dobro vidi na »Svetniku«. Prikupljive so dalje stvari »V korsetu«, »Pri šivanju« in »Močvirje«.

Jamove »Breze« in »Vrbe v jutranji rosi« so dobre. Brezpogojno njegova najboljša slika je »Mornar«, ki dela čast razstavi. »Ljubljana v snegu« je pač ironija! — Njegovi soprogi se je »Ženski polakt« še dosti posrečil.

Gospodična Kastel se nam kaže v razstavljenih stvareh prav marljivo začetnico.

Kobilca se je z avtoportretom, ki je eno najbolj dovršenih del v razstavi, zopet pokazala umetnico. Mi bi radi več in večkrat kaj njenega videli.

Strnen napreduje v barvah in tehniki. Dobra sta »Portret« in »Studija« za sliko »Izgubljeni raj«. V jako gorkih in mehkih barvah je slikano »Za vodo«.

Žabota je mlad nadarjen slikar, ki postane morda naš najboljši portretist. Anatomskega pravilen in dober v barvah je njegov »Moški akt«. Dobra je dama na »Portretni skupini«. Malo manj šablone ne bi škodovalo.

Žmitek tudi napreduje. V manjših delih zabrede v prenatalno slikanje, kakor da s peresom slika. Dobra je »Ruska plemkinja« in »Ostanki propale obrti«. Njegov najboljši portret pa je portret g. Bamberga, ki je bil razstavljen v knjigarni portretovanca.

Gvaiz slika s čudovito strogo natančnostjo. Vidi se mu, da je profesor. Njegova dela štejemo v razstavi med najboljša. Posebno krasna so tihožitja.

Berneker je genijalen umetnik-kipar, ki obeta veliko prihodnost. Njegova »Beda« je za nas nekaj novega. Prav dober je tudi Zajec, kateremu svetujemo, da mnogo občuje z Bernekerom.

Razstavili so tudi Klein, Klemenčič, Levičnik, Mirt in Rojic, a premalo, da bi si mogli pridobiti pravi pojem o njih umetniški vrednosti.

Vojanov.

Med revijami

»Slovanský Přehled«, ki je nastopil ravnokar svoj V. tečaj, je tako dobro znan list, da ga pač ni treba še posebej priporočati. Urednik A. Černý stori vse, da bi bil »Přehled« čimdalje popolnejši. Prinaša kulturno-politične članke o vseh Slovanih. 1. zvezek novega letnika ima polno zanimivih vesti in dopisov iz vseh slovanskih krajev. Najbolj aktualen članek je studija o »zagrebških demonstracijah«. Spisal ga je znani hrvatski pisatelj Stepan Radić. Radić ostro obsoja brutalne demonstracije proti bratom Srbom, saj mora vendar vsak človek z zdravim razumom spoznati, da je boj med Srbi in Hrvati, ki so v bistvu eden in isti narod z dvema imenoma, z dvema konfesijama, z dvojno pisavo in z različnim zgodovinskim razvojem — samo sovražnikom slovanstva na korist. Samo fanatiki med Hrvati in Srbi ne vidijo propada, h kateremu vodi medsebojni prepir, kajti vsaka strast je — slepa. Diference med nasprotujočima si bratoma more radikalno odstraniti po našem mnenju samo splošna izobrazba, prava prosveta, ki uči, da »brat je mio, koje vjere bio, kada bratski čini i postupa«.

Славянскій Вѣкъ (»Slavjanski vjek«), ki ga izdaje in ureja na Dunaju znani ruski publicist in pesnik, g. dr. Vergun, nastopi v kratkem IV. svoj letnik. »Slavjanski vjek« hoče pred vsem rusko čitateljstvo poučiti o kulturnem stanju vseh slovanskih narodov, hoče pa tudi pripomoči, da bi postal ruski jezik za vse Slovane duševna vez, najvišji organ v književnosti in umetnosti slovanski . . .

»Slavjanski vjek« se dosledno ozira na vse slovanske narode. Prinaša tudi prevode iz slovenske literature. »Slavjanski vjek« stoji na leto 10 kron. Adresa: Dunaj, VIII./2. Bennogasse 22. (Dr. D. N. Vergun.)

Живая Мысль (»Živaja myslj«) se zove nov mesečnik, ki je začel izhajati v Levovu. To je organ ruske stranke, tiste frakcije med gališkimi Rusi, ki hočejo imeti za svoj književni jezik občeruski (velikoruski), ne pa maloruski. Kakor znano, izdaje tudi gališko-ruska »Matica« svoje knjige v občeruskem jeziku.